

№10(105)
ЖОВТЕНЬ
2013

ЩОМІСЯЧНИЙ
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

4634

МОЛОДЬ І РИНОК

- ПЕДАГОГІКА
- СУСПІЛЬНІ НАУКИ
- МЕНЕДЖМЕНТ
- МАРКЕТИНГ
- ЕКОНОМІКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Молодь і ринок

ЩОМІСЯЧНИЙ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 10 (105) жовтень 2013

Видається з лютого 2002 року

УДК 051 Журнал внесено в оновлений перелік фахових видань з педагогічних наук
(підстава: Постанова ВАК України №1-05/5 від 06.07.2010 р.)

Засновник і видавець: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка
Україна, 82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24
Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації:
Серія КВ №12270-1154 ПР від 05.02.2007 р.

ISSN 2308-4634 Журнал 5 червня 2013 року зареєстровано в Міжнародному центрі періодичних видань
(ISSN International Centre, м. Париж).

3 червня 2013 року журнал співпрацює з Академією Полонійною у Ченстохові, Польща.

Головний редактор

Мирон ВАЧЕВСЬКИЙ, д.пед.н., професор, академік АН ВО України,
член Національної спілки журналістів України

Заст. головного редактора

Наталія ПРИМАЧЕНКО, к.пед.н., член Національної спілки журналістів України

Редакційна колегія:

Надія СКОТНА, д.філос.н., професор

Василь МАДЗИГОН, д.пед.н., професор, академік НАПН України,
член Національної спілки журналістів України

Анджей КРИНЬСЬКІ, кс.-прелат, проф. др. (Польща), академік АН ВО України

Станіслав ЛУПІНСЬКІ, кс., проф. др. (Польща), академік АН ВО України
член Національної спілки журналістів України

Микола ДУБИНА, д.філос.н., професор, академік АН ВО України

Олег ПАДАЛКА, д.пед.н., професор, академік АН ВО України

Олег ТОПУЗОВ, д.пед.н., професор, член Національної спілки журналістів України

Микола ЄВТУХ, д.пед.н., професор, академік НАПН України

Микола КОРЕЦЬ, д.пед.н., професор, академік АН ВО України,
член Національної спілки журналістів України

Марія ЧЕПІЛЬ, д.пед.н., професор

Мирослав САВЧИН, д.психол.н., професор

Микола ЗИМОМРЯ, д.філос.н., професор

Віктор СИДОРЕНКО, д.пед.н., професор, член-кореспондент НАПН України

Іван МИХАСЮК, д.е.н., професор, академік

Олександр ШПАК, д.пед.н., професор, академік, АН ВО України
член Національної спілки журналістів України

Іван ВОЛОЩУК, д.пед.н., професор, член Національної спілки журналістів України

Іван ВАСИЛИКІВ, член Національної спілки журналістів України

Адреса редакції: Україна, 82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24

Тел.: (068) 502-45-49; 8 (03244) 76-111; E-mail: vachevsky@meta.ua

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету
(протокол №11 від 30.09.2013 р.)

Посилання на публікації "Молодь і ринок" обов'язкові

Редакція приймає замовлення на випуск тематичного номера або окремого розділу за кошти замовника

Редакція приймає замовлення на розміщення реклами.

Редакція розглядає рукописи, подані в першому примірнику машинопису.

Редакція зберігає за собою право скорочувати і виправляти матеріали. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Рукописи авторам не повертаються.

За достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв, статистичних даних та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Підписано до друку 10.10.2013 р. Ум. друк. арк. 17,85.

Папір офсетний. Друк офсетний. Наклад 100 прим. Формат 60 x 84 1/8. Гарнітура Times New Roman.

Віддруковано у поліграфічній фірмі "КОЛО"

Свідоцтво АО № 450488 від 06.08.1999 р.

82100, Львівська обл., м. Дрогобич, вул. Бориславська, 8

тел.: (03244) 2-90-60

© Молодь і ринок, 2013

Молодь і ринок

№10 (105) жовтень 2013

ЗМІСТ

Олександр Шпак, Ванда Вишківська, Володимир Терес Економічне виховання учнівської молоді в контексті самоосвіти.....	7
Тетяна Мартинюк Наукові аспекти феномену Київської диригентсько-хорової школи.....	11
Andrzej Kryński Ewangelia a edukacja szkolna.....	16
Наталія Сегеда Дидактичні параметри методики формування культури професійної самореалізації майбутнього педагога-музиканта.....	21
Вікторія Ворожбіт, Аліна Ігнатська Духовно-моральне виховання молоді у спадщині педагогів-антропологів XIX століття.....	25
Віктор Мадзігон Приватна власність та її вплив на розвиток підприємництва в Україні.....	29
Зоряна Ковальчук Вплив генетично-психологічного комунікативно-рефлексивного тренінгу на формування емпатійних та інтелектуальних складових оптимізації педагогічної взаємодії.....	34
Вікторія Жигір Управлінська культура як складова професійної культури менеджера освіти.....	40
Ольга Ванівська Фразові дієслова в англійській мові як засіб вираження аспектуального значення інхоативності (на матеріалі BNC).....	46
Мамедова Нярғиз Шамсадин ғызы Наглядные пособия при преподавании курса "Отечество" в V классе.....	51
Соломія Ілляш Психолого-педагогічні аспекти впровадження інновацій у початковій школі.....	55
Валентина Матяшук Проблема облагородження душі й серця Дитини в педагогічній творчості Ш.О. Амонашвілі.....	59
Ірина Харкавців Оптимізація процесу викладання англійської мови у ВНЗ шляхом використання нових інформаційно-комунікативних технологій.....	63
Зоряна Жигаль Роль особистості вчителя музики в системі освіти на сучасному рівні.....	69
Ірина Матійчин Василіянські піснетворці – зачинателі нового етапу розвитку української духовної пісні.....	73

УДК 378.123:005

*Наталія Сегеда, доктор педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри теорії і методики музичної освіти та хореографії
Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького*

**ДИДАКТИЧНІ ПАРАМЕТРИ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ
ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА**

У статті розглянута методика формування культури професійної самореалізації майбутнього педагога-музиканта на етапі входження в педагогічну професійну діяльність.

Ключові слова: культура професійної самореалізації, методика, професійний розвиток, педагог-музикант, професійно-педагогічна освіта.

Літ. 8.

*Наталья Сегеда, доктор педагогических наук, доцент
заведующий кафедрой теории и методики музыкального образования и хореографии
Мелитопольского государственного педагогического университета имени Богдана Хмельницкого*

**ДИДАКТИЧЕСКИЕ ПАРАМЕТРЫ МЕТОДИКИ ФОРМИРОВАНИЯ КУЛЬТУРЫ
ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ САМОРЕАЛИЗАЦИИ БУДУЩЕГО ПЕДАГОГА-МУЗЫКАНТА**

В статье рассмотрена методика формирования культуры профессиональной самореализации будущего педагога-музыканта на этапе начального вхождения в профессиональную деятельность.

Ключевые слова: культура профессиональной самореализации, методика, профессиональное развитие, педагог-музыкант, профессионально-педагогическое образование.

*Natalia Sehed, Ph.D. (Pedagogic), Docent,
Head of Theory and Methods of Musical Education and Choreography Department
Melitopol State Pedagogical University by B. Khmelnytsky*

**TEACHING METHODS PARAMETERS A CULTURE OF PROFESSIONAL
FULFILLMENT OF FUTURE TEACHER-MUSICIAN**

In article the technique of formation of culture of professional self-realization of future teacher-musician at a stage of initial occurrence into professional activity is considered. and educational results.

Keywords: culture of professional self-realization, technique, professional development, teacher-musician, professional pedagogical education.

Побстанова проблеми у загальному вигляді. На тлі цивілізаційних перетворень відбувається переосмислення цінності і змісту творчої місії музичного мистецтва, професії і особистості педагога-музиканта як професіонала, котрий має транслювати її культурні норми, художні традиції й трансформувати їх у нові особистісні, художні і суспільні смисли. Існуюча професійна культура педагога-музиканта, сформована у процесі опанування норм професійної діяльності, має дуальну природу, адже, з одного боку – гарантує суспільно прийнятну якість функціонування педагогічного працівника, з іншого – організовано захищає ці усталені взірці. Разом із цим, музика, ставши масовою звуковою практикою, залишається для більшості людей не усвідомленим і не використаним інтонаційним феноменом, адже не втілюється в освітню практику як мистецтво людинотворення, як засіб, спосіб, середовище самовіднайдення людиною

найтонших духовних джерел своєї самості, краси і чуттєвості внутрішнього образу. На такому соціокультурному фоні виникають суперечності між цивілізаційним викликом до культуровідповідної професійної самореалізації педагога-музиканта і відсутністю у педагогічній реальності вітчизняної музично-педагогічної галузі ефективних методик формування необхідних особистісно-діяльнісних стратегій, модусів, компетенцій.

Аналіз основних досліджень. Визначаючи теоретичні і методичні аспекти зазначеної проблеми, доцільно спиратись на міцне підґрунтя у соціально-гуманітарній галузі знань, а саме – у загальній спрямованості сучасної гуманістики на ствердження пріоритету індивідуально-особистісних сенсожиттєвих орієнтацій.

Рушійними силами розробки методики формування культури професійної самореалізації майбутнього педагога-музиканта та педагогічних умов її практичного втілення в навчально-виховний

процес магістерської освіти є суперечності двох систем – професійної діяльності та професійної підготовки до неї магістрантів, які глибоко висвітлюються у працях Н. Лосевої [2], А. Козир [1], С. Максименка [3], О. Михайличенка [4], В. Орлов [5], О. Отяч [6], Г. Падалки [7], Л. Рибалки [8] та іншими. Проаналізовані нами літературні джерела з питань вирішення сформульованих системних суперечностей педагогіки вищої школи окреслюють міждисциплінарну (андрагогічну, акмеологічну, педевтологічну, практиологічну, музично-педагогічну, культурологічну, вітально-аксіологічну) проблему формування культури професійної самореалізації педагога-музиканта, яка вимагає вирішення, в першу чергу, у педагогічній реальності професійної освіти. Відтак, мета статті полягає у висвітленні авторської методики формування культури професійної самореалізації, апробованої в умовах професійної освіти майбутніх вчителів музики.

Теоретичний аналіз вищезазначених робіт і спираючись на педагогічний досвід, серед суперечностей, які актуалізують проблему розробки методики формування культури професійної самореалізації майбутнього педагога-музиканта, ми виділяємо наступні:

- між об'єктивно заданими цілями і цінностями педагогічної освіти і суб'єктивно значущими цілями і цінностями опанування музично-педагогічною освітою;

- між поліфункціональним характером музично-педагогічної діяльності і "фрагментарним" засвоєнням його професійних функцій;

- між індивідуальним характером навчальної діяльності магістранта, індивідуальним способом його розвитку і колективним характером професійної діяльності, який передбачає обмін особистісними смислами, взаємодію, співпрацю, особистий внесок у взаєморозвиток суб'єктів педагогічної діяльності;

- між принципово ініціативною (у предметному і соціальному смислах) позицією та традиційною для навчально-виховного процесу вищого навчального закладу відповідною (відповідь – С.Н.) позицією магістранта.

Згадані суперечності вказують на чинники, які визначили компонентні характеристики змісту методики формування культури професійної самореалізації майбутнього педагога-музиканта: наповнення змісту експериментального спецкурсу "Теорія і методика професійного розвитку педагога-музиканта" особистісними смислами; практичне використання ідей цілісності, системності, фасілітації, інтеграції; діалогове спілкування як основний засіб співпраці

викладача і магістранта; домінування самостійної роботи, яка ґрунтується на відповідальному розумінні вільного вчинку та його ініціюванні; запобігання перевантаження магістрантів за рахунок інтеграції педагогічного потенціалу спецкурсу "Теорія і методика професійного розвитку педагога-музиканта", науково-педагогічної практики, самостійної роботи магістранта.

У зв'язку з тим, що конструкт культури професійної самореалізації педагога-музиканта має змістовний і операційно-процесуальний плани, методика його формування спрямована на розвиток індивідуально-професійного потенціалу, який містить професійно необхідні особистісні якості, професійно-педагогічні та спеціально-предметні здібності, знання, вміння, навички. Методиці формування культури професійної самореалізації майбутнього педагога-музиканта, що функціонує за принципом безперервного оновлення цілісності професійного розвитку, властиві такі специфічні функції:

- когнітивна – полягає в поглибленні теоретичного і практичного базису майбутнього педагога-музиканта з проблем вивчення сутності й опанування культури професійної самореалізації, формування індивідуального професійно-педагогічного потенціалу;

- аксіологічна – спрямована на формування ціннісного ставлення майбутнього педагога-музиканта до музично-педагогічної діяльності як можливої сфери особистісного самовиявлення, до музично-педагогічного саморозвитку, спрямованого на взаєморозвиток суб'єктів педагогічної діяльності;

- діагностична – полягає в пізнанні та усвідомленні майбутнім педагогом-музикантом власних психофізіологічних, особистісних, суб'єктивних характеристик, необхідних для здійснення себе у професійній педагогічній діяльності;

- процесуальна функція полягає у формуванні вмінь організувати індивідуальну і колективну музичну діяльність, опануванні педагогічної техніки як сукупності вмінь доцільного використання власного професійного потенціалу, розвитку вмінь діалогового спілкування, побудови й реалізації особистісно-орієнтованих технологій музичного виховання як основних технологічних засобів виявлення професійної індивідуальності вчителя.

Зміст зазначеної методики складається з наступних компонентів:

- аксіологічний – має на меті введення магістрантів у світ цінностей професійного

ДИДАКТИЧНІ ПАРАМЕТРИ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА-МУЗИКАНТА

зростання, які полягають у ціннісному ставленні до всіх суб'єктів педагогічного процесу, до музичного мистецтва як найприроднішого засобу самовиявлення людської сутності, до професійного педагогічного і художньо-мистецького самовдосконалення як необхідної передумови виявлення сутнісних сил;

- когнітивний – забезпечує магістранта необхідними знаннями, передбачає засвоєння системи наукових знань про загально визнані засоби професійної самореалізації, якими виступають музично-педагогічна творчість, музично-педагогічна майстерність; про професійну індивідуальність учителя; про сутність професійного становлення і розвитку, його специфіку, закономірності;

- особистісний компонент – забезпечує розвиток рефлексивних здібностей, пізнання власного професійного музично-педагогічного потенціалу, опанування засобами самонавчання, самоорганізації, самовиховання, самовдосконалення, формування потреби в педагогічній творчій самовідданості, яка має гуманістичну спрямованість;

- діяльно-творчий – передбачає розвиток педагогічної техніки (групи вмінь впливати на особистість і колектив: техніка організації контакту, управління педагогічним спілкуванням, діалогу, організації колективної творчої діяльності), опанування вміннями побудови і реалізації особистісно орієнтованих технологій музичного виховання з використанням активних форм музичного сприйняття.

Зміст методики формування культури професійної самореалізації майбутнього педагога-музиканта спрямований на формування структурних компонентів культури професійної самореалізації на етапі входження в педагогічну професійну діяльність. У зв'язку з цим мета когнітивного компонента змісту розробленої і апробованої методики полягає в розвитку відповідного компонента культури професійної самореалізації і передбачає здійснення наступних завдань:

- актуалізація, систематизація знань магістрантів з психології, філософії, соціології, педагогіки з проблеми особистісного розвитку і самореалізації людини в професійній сфері життєдіяльності;

- концентрація актуалізованих знань на проблемі професійної самореалізації;

- актуалізація знань про загально визнані засоби професійної самореалізації – музично-педагогічну майстерність, музично-педагогічну творчість, музично-педагогічну культуру;

- поглиблення знань про вимоги до характеру музично-педагогічної діяльності, спрямованої на реалізацію особистісно орієнтованих освітніх технологій педагогіки музичного мистецтва;

- розширення знань про особливості реінтеграції людинотворчої функції музичного мистецтва і культуротворчої функції педагогіки як засобу розвитку особистості учня.

Мета аксіологічного та особистісного компонентів передбачає розвиток мотиваційно-ціннісного і вольового компонентів культури професійної самореалізації, що визначається вирішенням наступних завдань:

- самоактуалізація (як самопізнання) власного професійного потенціалу через розвиток самооцінки себе як людини, особистості, майбутнього суб'єкта професійного розвитку;

- розвиток професійної самосвідомості (через засвоєння технологій професійної самодіагностики і використання її функцій, виявлення оцінного ставлення до стану музичного виховання в загальноосвітній школі і до себе як можливого інноватора цього процесу);

- розвиток гуманістичної спрямованості (через засвоєння технологій побудови особистісно розвивальної стратегії професійного становлення і розвитку шляхом вироблення та вдосконалення вмінь цілепокладання);

- актуалізація потреби в професійному самовдосконаленні (через опанування особистісно орієнтованими технологіями навчально-виховної діяльності, вдосконалення відповідних вмінь і саморозвиток необхідних професійних якостей).

Діяльно-творчий компонент уможливує вияв мотиваційно-ціннісних, особистісних, когнітивних підвалин професійного розвитку, результатом якого є успішність розвитку комунікативного і творчо-самодіяльного компонентів культури професійної самореалізації майбутнього педагога-музиканта.

Зазначений результат передбачає виконання наступних завдань:

- розвиток прагнення до особистісного внеску в формування особистості іншого засобами педагогіки музичного мистецтва;

- вдосконалення музично-педагогічної техніки (через розвиток вербальних і невербальних засобів музично-педагогічного спілкування);

- розвиток вмінь, які визначають успішність реалізації особистісно орієнтованих мистецьких освітніх технологій: діалогової взаємодії, організації зворотного зв'язку з учнями, управління педагогічним спілкуванням, дійової емпатії, емоційно-виховуючого впливу на розвиток особистості учня засобами музичного мистецтва;

- розвиток умінь творчого вдосконалення змісту музичного виховання учнів загальноосвітньої школи, спрямованого на взаєморозвиток суб'єктів педагогічної взаємодії;

- розвиток умінь ініціювати власні професійні цілі і брати на себе відповідальність за їх здійснення та навчально-виховні результати.

Висновки. Будь-яка педагогічна система не функціонує ізольовано, вона взаємопов'язана з середовищем й підпорядкована його впливам, перебудовує свою діяльність у залежності від його вимог. Навчальна діяльність магістрантів відбувається у середовищі, яке формує їх ставлення до майбутньої педагогічної праці, систему необхідних для її здійснення компетенцій і компетентностей, але індивідуальний розвиток закладених в людині потенційних можливостей і творчих здібностей вимагає певних умов, які створюються педагогічною реальністю, виконуючи функцію фасилітації, гарантуючи єдність вимог з успішним цілеспрямованим функціонуванням особистісної системи професійного становлення її суб'єктів і системи безперервної педагогічної освіти.

Цілі і завдання професійно-педагогічної освіти на рівні підготовки магістрів, переорієнтовується з формування професійної кваліфікації і компетенцій на формування культури професійного розвитку, у якій самоорганізація індивідуально-професійного потенціалу як вияв готовності до професійної самореалізації постає визначальним критерієм. Подальшого вивчення вимагають людино мірні критерії добору педагогічних засобів для досягнення окресленої педагогічної мети професійної підготовки магістрантів, що відбуватиметься у смислових межах сприяння успішному опануванню майбутніми педагогами-музикантами механізму самореалізації в професійно-педагогічній діяльності, його формуванню в процесі професійного становлення на етапі

навчання у педагогічному вищому навчальному закладі.

1. Козир А.В. *Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти: [монографія]* / Алла Володимирівна Козир. – К.: Видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 380 с.

2. Лосева Н.М. *Самореалізація викладача вищого навчального закладу як загальнопедагогічна проблема: автореф. дис. на здобуття наукового ступеню док. пед. наук. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти"* / Н.М. Лосева – Харків, 2007. – 45 с.

3. Максименко С.Д. *Генеza здійснення особистості* / С.Д. Максименко. – К.: Видавництво ТОВ "КММ", 2006. – 240 с.

4. Михайличенко О.В. *Основи загальної та музичної педагогіки: теорія та історія: [навч. посібник для студентів музичних спеціальностей]* / О.В. Михайличенко – Суми: Вид-во "Наука", 2004. – 210 с.

5. Орлов В.Ф. *Професійне становлення вчителів мистецьких дисциплін: [монографія]* / Валерій Федорович Орлов; за заг. ред. І.А. Зязюна. – К.: Наукова думка, 2003. – 262 с.

6. Отич О.М. *Мистецтво у системі розвитку творчої індивідуальності майбутнього педагога професійного навчання: Теоретичні і методичні аспекти* / О.М. Отич; За ред. І.А. Зязюна. – Чернівці: Зелена Буковина, 2009. – 752 с.

7. Падалка Г.М. *Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін): [монографія]* / Галина Микитівна Падалка – К.: Освіта України, 2008. – 274 с.

8. Рибалко Л.С. *Методолого-теоретичні засади професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя (акмеологічний аспект): [монографія]* / Людмила Сергіївна Рибалко. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2007. – 442 с.

Стаття надійшла до редакції 07.09.2013

1 жовтня 2013 року

Міжнародний день музики

Міжнародний день музики заснований 1 жовтня 1975 за рішенням ЮНЕСКО. Одним з ініціаторів установи Міжнародного дня музики є композитор Дмитро Шостакович.

